

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde “Bir Firar” Adlı Öykünün Metindilbilimsel Sadeleştirilmesi: A2 Düzeyi

Mesout Kalin Sali¹, Melek Kalin Sali²

¹ Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye, mesoutsali@comu.edu.tr, ORCID: [0000-0003-4776-2494](https://orcid.org/0000-0003-4776-2494)

² Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, Eğitim Fakültesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye, melekkulcu@comu.edu.tr, ORCID [0000-0003-2276-8697](https://orcid.org/0000-0003-2276-8697)

Sorumlu Yazar: Mesout Kalin Sali

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Kaynak Gösterimi: Kalin Sali, M., & Kalin Sali, M. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde “Bir Firar” adlı öykünün metindilbilimsel sadeleştirilmesi: A2 düzeyi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 20(1), 122-138. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eku/article/1486206>

Etik Not: Araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Textlinguistic Simplification of the Story “Bir Firar” in Teaching Turkish as a Foreign Language: A2 Level

Mesout Kalin Sali¹, Melek Kalin Sali²

¹ Turkish Teaching Application and Research Center, School of Graduate Education, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Türkiye, mesoutsali@comu.edu.tr, ORCID: [0000-0003-4776-2494](https://orcid.org/0000-0003-4776-2494)

² Department of Turkish Language and Literature Education, Turkish and Social Sciences Education, Faculty of Education, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Türkiye, melekkulcu@comu.edu.tr, ORCID [0000-0003-2276-8697](https://orcid.org/0000-0003-2276-8697)

Corresponding Author: Mesout Kalin Sali

Article Type: Research Article

To Cite This Article: Kalin Sali, M., & Kalin Sali, M. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde “Bir Firar” adlı öykünün metindilbilimsel sadeleştirilmesi: A2 düzeyi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 20(1), 122-138. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eku/article/1486206>

Ethical Note: Research and publication ethics were complied with.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde “Bir Firar” Adlı Öykünün Metindilbilimsel Sadeleştirilmesi: A2 Düzeyi

Mesout Kalin Sali¹, Melek Kalin Sali²

¹ Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye, mesoutsali@comu.edu.tr, ORCID: [0000-0003-4776-2494](https://orcid.org/0000-0003-4776-2494),

² Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, Eğitim Fakültesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye, melekkulcu@comu.edu.tr, ORCID [0000-0003-2276-8697](https://orcid.org/0000-0003-2276-8697)

Öz

Bu çalışma özgün bir metnin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi temel dil seviyesine (A2) yönelik metindilbilimsel bir yaklaşımla sadeleştirilmesini amaçlamaktadır. Kapsam dâhiline alınan metin, canlı bir Türkçe kullanılarak halk dili ve folklor unsurlarına yönelik bir üslup barındırmasından dolayı “Firar” adlı öykü olarak belirlenmiştir. Araştırma sürecinde metin, genellikle cümle kısaltma, kelime ekleme, çıkarma ve değiştirme gibi “yüzeysel” yapıya sahip olan geleneksel sadeleştirme yöntemi yerine metnin küçük ölçekli yapısındaki bağlaşıklığı sağlayan “yineleme”, “eşdizimlilik”, “gönderim (artgönderim, öngönderim)”, “değiştirim”, “eksilti”, “bağlaçlar”, “koşutluk”, “örgeler ve izlek”, “sezdirimler ve çıkarsamalar”, “dilbilgisel eylem zamanları” ve metnin büyük ölçekli yapısındaki bağdaşıklığı sağlayan “metnin başlığı”, “metnin konusu”, “metnin amacı”, “metnin anahtar sözcükleri”, “olay ve durum örgüsü”, “anlatıcı ve metin kişileri”, “zaman”, “uzam (mekân)”, “kesitleme”, “anlatının oluşumu” ve “biçem” alt başlıkları ele alınarak sadeleştirilmiştir. Bu sadeleştirme aşamaları, mevcut çalışmanın Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (YDTÖ) alanında metin sadeleştirmeye yönelik bir prosedür oluşturabilmesi açısından detaylı bir şekilde verilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak dil öğretiminde özellikle kültürel unsurların önemi gözetilerek kullanılacak özgün bir metnin hem yabancı dil öğretimi dil düzeylerine uygun hem metindilbilim parametrelerine dayalı şekilde belli bir sistematik dâhilinde A2 dil düzeyine yönelik sadeleştirilmesi gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın, özellikle YDTÖ alanına yönelik sadeleştirmelerde izlenebilecek bir prosedür oluşturması açısından da önem arz ettiği söylenebilir.

Makale Bilgisi

Anahtar Kelimeler: Dil öğretimi, metin sadeleştirme, metindilbilim, Türkçe, yabancı dil olarak Türkçe.

Makale Geçmişi:

Geliş: 18 Mayıs 2024
Düzeltilme: 27 Haziran 2024
Kabul: 27 Haziran 2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Textlinguistic Simplification of the Story “Bir Firar” in Teaching Turkish as a Foreign Language: A2 Level

Abstract

This study aims to simplify an authentic text on teaching Turkish as a foreign language at the basic language level (A2) with a metalinguistic approach. The text has been determined as the tale with the name of “Firar” because of its Turkish style which contains folkloric and colloquial language by employing vivid language elements. In the research process, instead of the traditional simplification method which usually involves sentence shortening, adding, removing, or changing words; a simplification method that maintains the coherence in the small-scale structure of the text is used. This method includes repetition, co-occurrence, reference (anaphora reference, cataphora reference), substitution, ellipsis, conjunctions, parallelism, elements and themes, implications and inferences, grammatical tense, as well as coherence in the large-scale structure of the text such as title, subject, purpose, keywords, plot of events and situations, narrator and characters, time, place, segmentation, narrative formation, and style. These simplification steps have been tried to explain to create a procedure to simplify texts in the field of teaching of Turkish as a foreign language by providing details. As a result, an authentic text that can be used in language teaching, especially considering the importance of cultural elements, has been systematically simplified to target the A2 language level in an appropriate manner for foreign language teaching language levels and based on text linguistic parameters. This study is also significant in terms of establishing a procedure that can be followed for simplifications specifically aimed at the field of teaching Turkish as a foreign language.

Article Info

Keywords: Language teaching, text simplification, textlinguistics, Turkish, Turkish as a foreign language.

Article History:

Received: 18 May 2024
Revised: 27 June 2024
Accepted: 27 June 2024

Article Type: Research Article

Extended Summary

Introduction

This study aims to simplify an original text with a textlinguistic approach for the basic language level (A2) of teaching Turkish as a foreign language. The text that is the subject of the study was determined as the story named “Fırar”, which was written in plain and fluent Turkish in terms of its narrative features, and also contains cultural elements, in which we can show the spoken language features. Traditional methods used in simplifying original texts may cause the message in the deep structure of the text to be weakened or even lost. However, in language teaching, cultural elements are also included while teaching the target language. Language teaching is carried out together with cultural transfer. The use of original texts in language teaching is important in this respect. Sample texts that contain cultural elements and reflect language characteristics accurately and we’ll have always been the most important elements of language teaching materials. However, not every selected text may be suitable for the level of the learners. In this case, the selected texts should be simplified and used. However, the simplification should not cause the cultural and social elements in the text to be lost, which is why it was chosen for teaching. In order to prevent this situation from occurring, it is aimed to implement a text-linguistic simplification and evaluate the text in terms of "cohesion" and "cohesion" so that it can be used at levels other than advanced language level (A2 language level). In the study, instead of the traditional simplification method, which generally has a "superficial" structure such as sentence shortening, word addition, deletion and replacement, the text is analyzed using "iteration", "collocation", "reference (postreference, prerule)", "substitution" methods that provide cohesion in the small-scale structure of the text. , "ellipsis", "conjunctions", "parallelism", "patterns and theme", "implications and inferences", "grammatical action tenses" and "title of the text", "subject of the text", "purpose of the text" that provide cohesion in the large-scale structure of the text. , “keywords of the text”, “event and situation pattern”, “narrator and text characters”, “time”, “space”, “sectioning”, “formation of the narrative” and “style”. These simplification stages have been tried to be explained in detail so that the current study can create a procedure for text simplification in the field of Teaching Turkish as a Foreign Language (TLT). In addition, the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) was taken as a reference in order to ensure that the text to be obtained by simplification was within the scope of the target language (A2).

Method

This study is qualitative research because it includes a document analysis. Document analysis in research; It was carried out using the content analysis technique and the data were interpreted in depth with this technique to reach the layers of meaning in the deep structure of the text. In this context, firstly the vocabulary of the text was extracted and the findings obtained from this were firstly analyzed by frequency. Then, textlinguistic criteria; “Cohesion” and “cohesion” were taken into consideration and a simplification study was carried out according to these criteria. Textlinguistics deals with the organization and functioning of the structure of a text, but also examines the references, connection elements, intra-linguistic and extra-linguistic connections between sentences (Korkut, 2016). The data source of this study is the story called "Bir Fırar". The reason for this is the simple and lively Turkish that Sabahattin Ali uses in his stories; It is a style that reflects folk language and folklore elements (Kabaklı, 2004).

Results

As a result, an original text that can be used in language teaching, especially considering the importance of cultural elements, has been simplified for the A2 language level in a certain systematic manner, both in accordance with the language levels of foreign language teaching and based on textlinguistics parameters. The simplification process consists of two basic parts. The operations performed in these sections are shown in detail in the study. Thus, an attempt has been made to create a procedure that can be applied to ensure that the text preserves its originality and does not lose elements such as its message and literary pleasure while simplification. In this way, it is thought that simplification studies based on text linguistics can contribute to achieving the goal of cultural transfer in language teaching. At the same time, this study is also important in terms of creating a procedure that experts and instructors can follow in simplifications on different texts. However, since these studies are time-consuming and require knowledge based on linguistics, it is recommended that they be carried out as a teamwork by language teaching experts. In this way, the texts obtained as a result of a standardized application can be made available to the field of teaching Turkish as a foreign language and to instructors working in this field.

Giriş

Türkiye'nin ekonomi, siyasi, eğitim gibi alanlarda gösterdiği gelişmeler, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine de yansımaktadır (Arslan, 2012). Böylelikle gün geçtikçe yabancı dil olarak Türkçe öğretimine talep artmakta ancak uygulamalar kapsamında çeşitli sorunlar gün yüzüne çıkmaktadır. Örneğin Er, Biçer ve Bozkırlı'nın (2012) "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların İlgili Alan Yazını Işığında Değerlendirilmesi" adlı çalışması ile alanda karşılaşılan sorunlar araştırılarak bu doğrultuda yayımlanmış 34 makale incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda ise "ders öğretim araç gereçleri bakımından yaşanan yetersizlikler" şeklinde bir başlıkla öğretim sürecinde kullanılan materyallerin eksikliği vurgulanmaktadır. Bu eksikliğin giderilmesi noktasında öncelikle Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (YDTÖ) alanında kullanılmak üzere seviyelere uygun kitap setleri oluşturulmaya başlandığı görülmektedir (Şimşek, 2017). Bu setler dört temel dil becerisine (okuma, dinleme, konuşma ve yazma) yönelik hazırlanmakta olup okuma-anlama becerisi için genel olarak metin kullanımı yoluna gidildiği söylenebilir. İşeri'ye (1998) göre metin, anlatımsal bir bütünlüğü bulunan sözcelerin oluşturduğu somut bir varlık olmakla birlikte aynı zamanda dilsel bir ürün şeklinde tanımlanmaktadır. Ayrıca İşeri (1998) metinleri yazınsal ve bilgilendirici olmak üzere iki başlık altında toplamaktadır.

Yazınsal metinler, hedef dille beraber hedef kültürün de öğretilmesinde etkili olmasından dolayı yabancı dil derslerinde önemli rol oynamaktadır (Özcan, 2019). Çünkü yazınsal metinlerin bilgi, tarih, kültür tarihi, hayat felsefesi vb. gibi konularla öğrenciyi hedef dilde geliştirebileceği belirtilmektedir (Aytaç, 1995, s. 51). Özcan da (2019, s. 20) bu konuyu "Yazınsal metinlerin ders ortamında kullanımı hem öğrencinin güdülenmesine hem de hedef kültürün anlaşılmasına yardımcı olmaktadır." şeklindeki ifadesiyle desteklemektedir. Ancak burada derslerde kullanılacak yazınsal metinlerin hedef grubun dil düzeyine, konu yönünden ilgisine ve yaşam deneyimine uygun olması, ayrıca çok yoğun bir art alan bilgisi de gerektirmemesi beklenmektedir (Polat, 1993).

YDTÖ'de kullanılan yazınsal metinler değerlendirildiğinde kültürel eksiklikler, bağdaşıklık ve seviyeye uygunluk sorunları nedeniyle metinlerin yeterli görülmediği söylenebilir. Dolayısıyla YDTÖ için hazırlanan okuma kitapları içinde roman, hikâye, destansı hikâye, denemeler, biyografi, fıkra gibi türleri de kapsayacak şekilde planlanması önem arz etmektedir (Şimşek, 2017). Bunun nedeni yazınsal metinlerin dilin en güzel kullanımlarını içermesi ve diğer metin türlerinden farklı olarak çoklu anlam (dolaylı, örtük vb.) yapılarına sahip metinler olmasıdır (Aydın ve Torusdağ, 2014). İleri seviyede orijinal haliyle kullanılabilen yazınsal metinlerin, anlatımı ve anlaşılabilirliği açısından temel ve orta seviye için düzenlenmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ancak bu düzenleme ile metinlerdeki orijinal kurgu zayıflamakta, bu durum da öğrencinin merak unsurunu, ilgisini ve okuma isteğini olumsuz şekilde etkilemektedir. Bu sebeple dil bilgisi kuralları gibi dil özelliklerinin okuma kitaplarındaki anlatım akışına zarar vermeden kullanılması önem arz etmektedir (Şimşek, 2017).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak birçok yazınsal metin türü bulunmakta olup bu çalışma kapsamında öykü türü ele alınmıştır. Özdemir (2007, s. 221) öyküyü "Olmuş ya da olabileceği mümkün olayları anlatan kısa oylumlu yazılardır." şeklinde tanımlarken öykü bir diğer tanımında ise "Öncelikle, klasik tiyatroyun kurallarını uygun şekilde işleyen kısa bir anlatıdır: yer, zaman ve olayda bütünlük, teklik, dolayısıyla az sayıda kişiye yer verme gibi özellikleri olan yazınsal tür." şeklinde ifade edilmektedir (Topçu Tecelli, 2008'den aktaran Aşçı, 2019, s. 21).

Öyküler; tek seferde okunabilmeleri (görece kısalık), kahramanlarındaki ve betimlemelerindeki azlık, olaylardaki sadelik özellikleri bakımından anlatılmak istenen konunun ve aktarılmak istenen duygunun en çarpıcı ve etkileyici sözcük veya yapıların kullanılarak verilmesi açısından, özellikle sınıf ortamında yapılan öğretimde kullanılmaları uygundur (Özmen, 2019). Bilhassa gerçeklik, kısalık, çeşitlilik, evrensellik, okunabilirlik ve akıcılık, hatırlanabilirlik, dilsel model olma gibi özellikleriyle öyküler; yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma ve yazma becerilerinin gelişimini artırmak amacıyla kullanılacak yazılı anlatımlar olarak görülmektedir (Aşçı, 2019).

Yabancı dil öğretiminde kullanılan özgün metinlerin gerçek dille o dile ait kültürü birlikte sunması açısından öğrencilerin ilgisini olumlu yönde arttırdığı söylenebilir. Bundan dolayı da YDTÖ kitap setlerindeki yazınsal metinlere yer verildiği görülmekte ancak, temel ve orta düzeydeki öğrenciler için metnin özgün şekilde kullanılmasından kaçınılmaktadır. Bunun nedeni ise özgün metinler, temel ve orta seviyedeki öğrenciler için normalden daha karmaşık dil bilgisi yapısı, söz varlığı ve art alan bilgisi içererek öğrenimi zorlaştırır (Bakan, 2012). "Özgün metnin hedef grubun dil yeterlik düzeyine göre değiştirilmesi / uyarlanması sonucunda da ortaya iki tür değiştirilmiş (modified) / uyarlanmış (adapted) metin çıkmaktadır. Bunlardan biri 'sadeleştirilmiş' (simplified) diğeri de 'genişletilmiş' (elaborated) metindir." (Oh, 2001; Ragan, 2006; Yano vd., 1994; Young, 1999'dan aktaran Durmuş, 2013, s. 1293). Özellikle metin sadeleştirme, yabancı dil öğretiminde okuma-anlama becerisine yönelik sıklıkla kullanılan bir teknik (Bakan, 2012) olmakta ancak "sadeleştirilmiş veya kısaltılmış metinler yaratırken yazarlar, tümce ve ifadeleri veya söz gruplarını eksiltirler; uzun tümceleri birkaç tümceye bölerler; uzun betimlemeli ifadeleri kısaltırlar; zorlayıcı nitelikteki söz varlığını değiştirirler." (Petersen ve Ostendorf, 2007'den akt. Bakan, 2012, s. 64). Metin sadeleştirme çalışmalarında kullanılan sadeleştirme prosedürünün aşamaları aşağıdaki şekildedir:

- Sadeleştirilmemiş olan yapıları korumak

- Bilinmeyen veya karmaşık olan sözcüksel yapıları bilenen, daha az karmaşık olan sözcüksel yapılarla değiştirmek
- Deyim veya bağdaştırma şeklindeki sözcük gruplarını; söylemin, konuşmanın anlamayı güçleştirecek bazı belirteçlerini / işaretleyicilerini değiştirmek
- Söz dizimini kurallı yapı haline getirmek
- Edilgen yapı cümleleri etken çatılı hale getirmek
- Cümleciklerin yerini değiştirmek veya karmaşık yapılar ise basit yapılara dönüştürmek
- Cümleleri bölmek
- Cümleleri birleştirmek
- Cümleleri veya cümlelerin bir kısmını düşürmek/atmak (Specia, 2010'dan aktaran Durmuş, 2013, s. 400-401).

Metin sadeleştirme uygulaması genelde kullanım sıklığı düşük, öğrencinin düzeyinin üstündeki söz varlığını değiştirmeye ve uzun tümceleri kısaltmaya dayalı şekilde yapılmaktadır. Ancak bu şekilde gerçekleştirilen bir sadeleştirmeyle yazınsal metnin kendine özgü biçimsel özelliklerinin farklılaştığı ve metnin iletisinin değiştiği düşünülmektedir (Bakan, 2012). Dolayısıyla bu durumun özgün metnin dokusuna zarar vererek öğrencinin gerçek dil ve hedef dile ait kültürle ilişki kurma işlevinden saparak uygulamanın amacı dışına çıktığı söylenebilir.

Metinler, iletişimin tümcelerden daha büyük dilsel birimleri olan sözcülerden oluşmakta olup dilbilimin inceleme alanına girmektedir. Özellikle metindilbilim, tümce ötesi dil ilişkilerini incelemekte ve yabancı dil öğretiminde metinlerle çalışırken öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir işlev üstlenmektedir. Çünkü metindilbilim; öğrencinin metni bir bütün olarak değerlendirmesine, sahip olduğu söz varlığını geliştirmesine, metindeki dil unsurları arasında ilişki kurmasına ve bu şekilde metni yorumlamasına hatta metin üzerinden yapılacak tartışmalarla öğrencinin konuşma becerisini geliştirmesine katkı sağlamaktadır (Bölükbaş, 2012).

Korkut (2016) metindilbiliminin tanımını, “Metindilbilim bir metnin yapısını, düzenlenişini ve işleyişini incelerken tümceler arasındaki göndermeleri bağlantı öğelerini dil içi ve dil dışı bağlantıları ele alır.” şeklinde vermektedir. Bununla birlikte bir ürünün metin sayılabilmesi için metinsellik ölçütlerini de taşıması gerekmektedir. Halliday ve Hasan (1976), metinsellik kavramını “metin olma özelliği” şeklinde ifade etmektedir. Bir metnin metinsellik koşullarını yerine getirebilmesi -yani anlamlı bir bütün oluşturabilmesi- için yedi temel ölçütü sağlaması gerekmektedir. Bu ölçütler; “bağlaşıklık”, “bağdaşıklık”, “amaçlılık”, “bilgisellik”, “durumsallık”, “kabul edilebilirlik”, “metinlerarasılık” şeklindedir (De Beaugrande ve Dressler, 1981). Metindilbilimsel yaklaşıma göre küçük ölçekli yapı, metnin “bağlaşıklık” görünümünü, büyük ölçekli yapı ise metnin “bağdaşıklık” görünümünü kapsamakta ve metin çözümlemede temel alınan unsurlar olarak görülmektedir. Ayrıca metnin yüzey yapısıyla “bağlaşıklık” görünümü, metnin derin yapısıyla da “bağdaşıklık” görünümü ilişkilidir (Aydın ve Torusdağ, 2014). “Metinsellik ölçütlerinden “bağlaşıklık” ve “bağdaşıklık” metin odaklı ölçütler olup metnin bildirişim işlevini gerçekleştirme konusunda, dilbilgisel ve sözcüksel ilişkileri ve anlamsal tutarlılığı sağlamaktadır.” (Bakan, 2012).

Yazınsal metinler, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde her seviyesinde kullanılabilen malzemelerdendir. Özellikle özgün metinler öğrencinin hedef dilin gerçek yapısını ve o dilin kültürünü daha detaylı anlayabilmesi ve öğrenebilmesi açısından önem arz etmektedir. Dolayısıyla öğretici konumundaki kişiler, bu tür metinleri, hedef kitleye ileri dil seviyesinde bir öğretim malzemesi olarak kullanma yoluna gitmektedirler. Ancak özgün metinlerin mevcut halleriyle temel ve orta dil seviyelerinde kullanılmaları, Türkçe öğretim ve öğrenimde seviye-kazanım farkı oluşturarak soruna yol açmaktadır. Bu sorunun aşılabilmesi adına metinlerin sadeleştirilmesi tekniği ile özgün metinleri yeniden oluşturma yoluna gidilebilmekte ve temel ile orta dil seviyelerinde kullanılabilir. Ancak bu sadeleştirme geleneksel sadeleştirme yoluyla yapılması ilgili özgün metnin yapısına önemli ölçüde zarar vererek iletisini kaybetmesine neden olabilmektedir.

Bakan (2012) çalışmasında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan özgün yazınsal metinlerin ileri dil düzeyindeki öğrencilere uygulanabilir olduğunu fakat temel ve orta dil düzeyindeki öğrencilerin özgün bir yazınsal metne hakimiyet sağlamak için yeterli dilsel edinçle artalan bilgisine sahip olmadıklarını ifade etmiştir. Bu nedenle de çalışmada metindilbilimsel bir yaklaşımla, yüzey yapı ve derin yapıdaki doğruluğu ve tutarlılığı farklılaştırmadan yazınsal bir metni sadeleştirme yoluna girmiştir. Mevcut çalışmanın da dayanak noktası ile izlediği yaklaşım Bakan'ın (2012) çalışmayla tutarlılık göstermektedir. Ancak Bakan'ın çalışmasında B1 dil düzeyine yönelik bir sadeleştirme gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu düzeyde gerçekleştirilen başka çalışmalar da mevcuttur. Örneğin Ahmet (2021) deki çalışmada B1 dil düzeyine yönelik sadeleştirme uygulaması gerçekleştirmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde mevcut çalışmanın A2 düzeyine yönelik olması sadeleştirme çalışmalarının farklı dil düzeylerinde uygulanabilecek bir yaklaşıma sahip olduğunu göstermektedir. Yine literatürde yer alan Gür'ün (2024) sadeleştirme çalışmasında A2 dil düzeyi hedef düzey olarak belirlenmiştir.

Literatürde yabancı dil olarak Türkçenin öğretimine yönelik yer alan bir diğer sadeleştirme çalışmasında iletişimsel dil öğretiminin temel ilkelerin başında hedef dili ana dili olarak konuşanlar için üretilmiş özgün dil

ürünlerinin sunulmasındaki önemin geldiği, Türkçenin de yabancı dil olarak öğretiminde temel düzeyden ileri düzeye kadar özgün ve edebî metinlere yer verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Eroğlu, 2015). Bu iddia mevcut çalışmanın çıkış noktasıyla örtüşmekte olup bu çalışmada da temel düzeyde özgün metinlerin kullanımının gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Aynı zamanda iki çalışmada da ölçüt olarak metindilbilimsel yaklaşım kullanılmıştır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında özgün metinlerin uyarlanmasına yönelik literatürdeki eksikliğin vurgulandığı başka çalışmalar da mevcuttur. Aynı şekilde bu çalışmalarda da sadeleştirme uygulamalarının temel dil seviyesine yönelik gerçekleştirildiği görülmektedir (Kutlu, 2015; Yaşar, 2019). Bu açıdan ele alındığında mevcut çalışmanın bu çalışmalardaki hedef dil seviyeleri ile problem durumlarının örtüştüğü görülmektedir. Benzer sonuçlara sahip bir başka çalışmada da aynı şekilde temel seviyeden itibaren sadeleştirilmiş metinlere ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Ayrıca bu çalışmada gerçekleştirilen sadeleştirme çalışmasındaki dil kazanımlarının belirlenmesinde Common European Framework of Reference for Languages (Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni) referans alındığı da vurgulanmaktadır ki bu durum mevcut çalışmanın hedef dil kazanımlarının referansıyla uyumaktadır (Kaymaz, 2018). Ghaffari (2020), Zorlu (2021) da çalışmalarında hedef dil düzeyi için “Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni”ni temel alarak sadeleştirme gerçekleştirdiklerini ifade etmektedir.

Özgün metinlerin geleneksel şekilde sadeleştirilmesi sonucunda metnin derin yapısındaki iletinin kaybolması, içeriğindeki kültürel ve sosyal unsurların kaybolmasına neden olabilmektedir. Bu duruma çözüm getirilebilmesi adına metnin “bağdaşıklık” ve “bağlaşıklık” açısından değerlendirilerek ileri dil seviyesi dışındaki seviyelerde (A2 dil seviyesinde) de kullanılabilmesi amacı ile metindilbilimsel bir sadeleştirme uygulamasının yapılması amaçlanmaktadır. Ayrıca bu çalışma, özgün bir metnin kültürel ve sosyal yapısını koruyan, mevcut iletisini muhafaza edebilen bir sadeleştirme yöntemiyle A2 dil seviyesinde bir metin ortaya konmasına olanak sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Geleneksel sadeleştirmenin sadece yüzeysel yapıya dayalı olması; özgün metnin içeriğini olumsuz etkilemektedir. Böylelikle metin, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde başlangıç ve orta seviyelerinde ancak özgün değerini yitirmiş bir şekilde kullanılabilmekte, haliyle bu durum da bir sorun olarak görülmektedir. Bu sorunun çözümü olarak ise metindilbilimsel yaklaşımla daha kapsamlı ve metnin özgün değerini koruyabilen bir sadeleştirme yoluna gidilebileceği düşünülmektedir. Buradan hareketle bu çalışma, Sabahattin Ali’nin “Bir Firar” adlı öyküsünü A2 dil düzeyine göre metindilbilimsel yaklaşımla sadeleştirmeyi amaçlamaktadır. Sadeleştirme kapsamına alınan dil öğretimi kazanımlarının belirlenmesinde ise “Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı”nın (2013) temel seviyesi (A2) referans alınarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca sadeleştirilmiş metin, içerdiği temel seviye (A2) bilgileri / kazanımları pekiştirmenin yanı sıra bu bilgileri / kazanımları genişletebilecek bir yapıda düzenlenmeye çalışılmıştır. Bu durum Krashen’in (1987) “girdi hipotezi”nde bir seviyeden daha yüksek seviyeye geçmek şeklinde açıklanmaktadır. Bu geçişte girdi, öğrencilerin mevcut dil yeterlilik seviyesinin bir seviye üstünde olmakta ve öğrencinin hipotezde “i+1” olarak adlandırılan “anlaşılır girdi”ye maruz kalması sağlanmaktadır. Buradaki “i” öğrencinin mevcut dil yeteneğini temsil ederken “+1” ise öğrencinin henüz edinmediği yapıları ve kuralları temsil etmektedir (Krashen, 1987’den aktaran Gökcan ve Çobanoğlu Aktan, 2018).

Metnin çözümlemesi için yukarıda belirtilen ölçütlerle Aydın ve Torusdağ’ın (2014, s. 116) çalışmasında oluşturdukları metin çözümlemesine dair model örnek alınmış ve mevcut çalışmada kullanılmak üzere bir çözümleme şablonu oluşturulmuştur. Bu doğrultuda veri kaynağı olan öykü, “metnin küçük ölçekli yapısı” ve “metnin büyük ölçekli yapısı” olmak üzere iki ana başlık halinde değerlendirilecektir. Metnin küçük ölçekli yapısı için “yineleme”, “eşdizimlilik”, “gönderim (artgönderim, öngönderim)”, “değiştirim”, “eksilti”, “bağlaçlar”, “koşutluk”, “örgeler ve izlek”, “sezdirimler ve çıkarsamalar”, “dilbilgisel eylem zamanları” alt başlıklarıyla bağlaşıklığın sağlanması hedeflenirken metnin büyük ölçekli yapısı ise, “metnin başlığı”, “metnin konusu”, “metnin amacı”, “metnin anahtar sözcükleri”, “olay ve durum örgüsü”, “anlatıcı ve metin kişileri”, “zaman”, “uzam (mekân)”, “kesitleme”, “anlatının oluşumu” ve “biçim” alt başlıklarıyla bağdaşıklığın sağlanmasına çalışılacaktır. Bu süreç doğrultusunda da veri kaynağı olan özgün metnin belirlenen hedef dil düzeyine (A2) göre sadeleştirilmesi planlanmaktadır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışma bir doküman analizi içermesinden dolayı nitel araştırmadır. Doküman analizi, yazılı belgelerdeki içeriğinin özenli ve belli bir sisteme dayalı olarak ele alınması şeklinde tanımlanabilir (Wach, 2013’ten aktaran Kırıl, 2020, s.173). Bu süreçteki veri analizi ise “içerik analizi” tekniğiyle gerçekleştirilecektir. Böylelikle metnin söz varlığı çıkarılarak bunlar türlerine göre öncelikle frekans analizine tabi tutulacak ve elde edilen veriler, metindilbilimsel ölçütlerden olan “bağlaşıklık” ve “bağdaşıklık” açısından ele alınarak bir sadeleştirme çalışması gerçekleştirilecektir. Metindilbilim, bir metnin yapısının düzenlenişini ve işleyişini el almakla birlikte aynı zamanda tümceler arasındaki göndermeleri, bağlantı ögelerini, “dil içi” ve “dil dışı” bağlantıları da incelemektedir (Korkut, 2016). Araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Veri Kaynağı

Bu çalışmanın veri kaynağı, “Bir Firar” adlı öyküdür. Bunun nedeni, Sabahattin Ali hikâyelerinde genellikle canlı bir Türkçe kullanmıştır, bu nedenle de onun hikayeleri halk dili ve folklor unsurlarına yönelik bir üslup barındırır (Kabaklı, 2004).

Veri Analizi

Bu süreçteki veri analizi ise “içerik analizi” tekniğiyle gerçekleştirilecektir. Başka bir ifadeyle, elde edilen veriler içerik analiziyle derinlemesine yorumlanacak ve metnin derin yapısında yer alan anlam katmanlarına erişilmeye çalışılacaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). “İçerik analizi; basılı, görsel vb. materyallerin sistematik bir şekilde taranarak belli kategoriler bakımından tematik olarak analiz edilmesini kapsar.” şeklinde tanımlanmaktadır (Saban, 2009). Bu kapsamda metnin söz varlığı çıkarılarak bunlar türlerine göre öncelikle frekans analizine tabi tutulacak ve elde edilen veriler, metindilbilimsel ölçütlerden olan “bağlaşıklık” ve “bağdaşıklık” açısından ele alınarak bir sadeleştirme çalışması gerçekleştirilecektir. Metindilbilim, bir metnin yapısının düzenlenişini ve işleyişini el almakla birlikte aynı zamanda tümceler arasındaki göndermeleri, bağlantı ögelerini, dil içi ve dil dışı bağlantıları da incelemektedir (Korkut, 2016).

Bulgular

Bu bölümde “Bir Firar” adlı öykünün bağlaşıklık ve bağdaşıklık ölçütleri çerçevesinde çözümlenmesi yer almaktadır. Çözümleme süreci, “küçük ölçekli yapı” ve “büyük ölçekli yapı” olmak üzere iki ana başlık ve bu başlıklara bağlı alt başlıklar şeklinde düzenlenerek verilmektedir.

Küçük Ölçekli Yapı Çözümlemesi

Sadeleştirilecek öykü, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kapsamında hedeflenen dil düzeyine göre sadeleştirileceği için çözümlenmeye öncelikle metnin söz varlığının çıkarılması, bunların türlerine göre frekans analizinin yapılması, elde edilen verilerin de metnin küçük ölçekli yapısı dâhilinde yer alan ve bağlaşıklığı sağlayan “yineleme”, “eşdizimlilik”, “gönderim (artgönderim, öngönderim)”, “değiştirim”, “eksilti”, “bağlaçlar”, “dilbilgisel eylem zamanları”, “örgeler ve izlek” kapsamında başlanmıştır. Bu çözümleme, özgün metnin yapısını ve estetik zevkini bozmadan hedeflenen dil düzeyine getirebilmek adına sözcüksel ve dilbilgisel yapıları ortaya koymaya imkân sağlamaktadır. Böylelikle metin, sadeleştirme işlemi sırasında özgün hâlinin sözcüksel anlamı ve dilsel yapıların anlamları yitirilmeden hedeflenen dil düzeyine uyarlanabilmesi mümkün olmaktadır.

Sözcüksel Bağlaşıklık

Metnin Söz Varlığı

Bu metnin kapsamında ad soylu ve eylem soylu sözcükler kullanılmış olup metinde az sayıda da olsa ortaçlar, ulaçlar ve birleşik yapıda tümceler yer almaktadır. Ayrıca somut adlar için; köy, candarma, dayak, ayak, kol, adam, sigara, çakmaktaşı, kafa, delil, para, saat, değnek, sopa, dipçik, tekme, yüz, su, adım, ağız, el, göz, hendek, ağaç, fundalık, hava, kerpiç ev, hapis (hapishane) örnekleri bulunurken soyut adlar içinse rahmetli, adamakıllı, düşünce, zavallı, zor gibi sayıca daha az sözcüğün kullanıldığı görülmektedir. Bunların yanı sıra ad-eylemlerden “-mA”, “-mA” kullanılmış ancak “(y)Iş” ad-eylemi herhangi bir şekilde yer almamaktadır. Metinde geçen ad-eylemler ise şunlardır: “bulmak”, “meydana çıkarmak”, “anlatmak”, “söylemek” (2), “demek” (2), “kaybolma”, “koşma”, “vınlama”, “düşünme”, “yürüme”, “isteme”, “işleme”. Bunlara ek olarak hatırını “say-”, “ayağı kesilme-”, “dayak ye-”, “gözleri karar-”, “kıvrım kıvrım kıvrın-”, “göz at-”, “gözüme görünme-”, “(hapisten daha) acı gel-” şeklinde özel kullanımlara sahip birleşik eylemler de metinde sıkça kullanılmıştır.

Öykü metninde yer alan sözcüklerin, temel anlamları dışında yan ve mecaz anlamlarıyla da kullanımları bulunmaktadır. Bunlara; (en aşağı yedi) sene yiyecekti, (hapisten daha) acı gel-, dayak kesilmişti, adamakıllı dalmıştı şeklindeki ifadeler örnek olarak verilebilir. Eşanlamlı sözcükler ise ak (sakallı) - beyaz, (gür kaşların altında), zihin - akıl şeklindedir.

Metinde geçen ikilemelere bakıldığında seke seke, ara sıra, sıkı sıkı, ne yapıp yapıp, serseri serseri ifadeleriyle karşılaşılırken -ortaçlar dışında- 70 tane de önad kullanılmıştır. Bu önadlar şu şekilde sıralanabilir: kelepçeli elleri, iki tok ses, kısa ve keskin bir vınlama, ince bir çizgi, bir dipçik, bir iki nefes, Yüz adım, Beş on çıplak çocuk, Titrek ses, büsbütün başka bir şey.

“Bir Firar” adlı öyküdeki tüm sözcükler anlamsal ve biçimsel incelenmiş olup bu inceleme sonunda öyküde toplam 641 sözcük bulunduğu tespit edilmiştir. Bunların 415 tanesi ad ve ilgeç soylu sözcükleri oluştururken 226 tanesi ise eylem soyludur.

Yinelemeler

Metinde yinelenen sözcükler, kullanım sıklıklarına göre bir sıralama yapıldığında, en çok yinelenen ve kavramsal değere sahip ilk yirmi iki sözcüğün metindeki görünümüne bakarak metnin iletisiyle ilgili tahminde bulunmak mümkündür. İçerik analizine göre mevcut öykünün sözcükle aynı kökten gelen farklı türdeki sözcüklerin yinelemelerin olduğu tespit edilmiştir. Böylece sadeleştirme aşamasında metindeki yinelemelerin iletisi göz ardı edilmeden uygulama yapmak ve hâkim izleğe ulaşmak mümkündür.

Eşdizimliler

Eşdizimlilik konu bütünlüğü açısından önem taşımaktadır. Buradan hareketle ilgili metinde bu konusal bağlamın gözetilerek sadeleştirme yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla sadeleştirme aşamasında konu bütünlüğüyle metnin özgünlüğünü korumak adına hedef dil düzeyindeki (A2) kelimeler korunmaya çalışılmış; hedef dil düzeyinin üzerindeki sözcükler ise anlamı genişletebilecek yapıda metin kazanımı olarak değerlendirilmiştir. Ancak hedef dil düzeyinin çok üzerinde olan sözcükler amaca uygun şekilde gerekli sadeleştirme işlemine tabi tutulmuştur.

Dilbilgisel Bağlıklık

Bu çalışmada yer alan metnin sözcüksel bağlıklık kapsamındaki çözümlemesinin ardından dilbilgisel çözümleme yoluna gidilmiştir. Buna göre ilk olarak metinde yer alan tümce sayısının 95 olduğu, en uzun tümcede 22 sözcük bulunurken en kısa tümcenin iki sözcükten oluştuğu tespit edilmiştir. Uzun tümceler; eylemsilerin kullanıldığı birleşik tümceler, noktalama işaretleriyle oluşturulan sıralı tümceler, doğrudan aktarım yapılan tümceler ve ekleme fonksiyonuyla kullanılan “ve” bağlacının kullanıldığı tümcelerdir.

Öyküde “dedi”, “diye”, “demek istedi”, “söyledi” gibi doğrudan aktarımlar bulunmakta ve bunlar birincil ağızdan verilmektedir. Öykü yazarı, bu sayede ikinci plana çekilerek öyküye gerçeklik ve doğallık özelliği kazandırmaya çalışmaktadır. Bunun yanı sıra öykü, kurallı tümcelerden oluşmuş ve öyküde devrik tümce kullanılmamıştır. Fakat gerçek soru yükü taşımayan kimi durumda anlamı kimi durumda ise duyguyu pekiştirmeyi hedefleyen toplam beş soru tümcesine rastlanmıştır.

Bunların yanı sıra anlatı metninde “eksiltme” içeren tümceler de bulunmaktadır. Bu çeşit tümceler hedef dil düzeyinin (A2) kazanımları dâhilinde olmadığından seviyeye uygun kurallı tümceler haline getirilmiştir. Çünkü söz sanatları, yabancı dil öğretim programlarının A2 düzeyi için belirttiği hedef kazanımlar arasında yer almamaktadır.

Gönderimler

Metnin küçük ölçekli yapısının çözümlemesindeki bir diğer başlık da “artgönderim ve öngönderim”dir. Gönderimler, metnin bağlamı ve yapısı açısından önem arz eden unsurlardır. Dolayısıyla özgün metni korumak adına hedef düzey dâhilinde korunmaya çalışılmıştır. Metindeki gönderimler aşağıda verilmekte olup artgönderim “AG”, öngönderim ise “ÖG” şeklinde kısaltılarak ifade edilmektedir:

- (2) İki candarma İdris’i aralarına almış götürüyorlardı. (3) İdris ayaklarına basamayacak haldeydi. (4) Candarmalar çok dövmüşlerdi, fakat seke seke yürümeye çalışıyordu. [AG (4) çok dövmüşlerdi: (2) İdris’i; (4) yürümeye çalışıyordu: (3) İdris]
- (5) Bayram namazında İmamköy Camii’ni bastığını ve orada namaz kılanları soyduğunu en nihayet itiraf etmişti. [AG orada: İmamköy Camii; (5) itiraf etmişti: (2) İdris]
- (6) Hâlbuki böyle bir şeyden haberi bile yoktu... [AG (6) böyle bir şey: (5) Bayram namazında İmamköy Camii’ni bastığını ve orada namaz kılanları soyduğu]
- (8) Dayak bu... (9) Her şeyi söyletir. [ÖG her şeyi: ...(eksiltide söylenmek istenenlere gönderme)]
- (12) Biraz yürüdükten sonra kendisine bir de sigara verdiler... [AG kendisine: İdris]
- (13) Bunlar da aslında fena adamlar değildi...(AG bunlar: iki candarma)
- (14) Fakat ne yapınlar, vazife...[ÖG ne: vazife...; AG yapınlar “3. çokluk kişi, candarmalar”]
- (15) Takibe çıkarken, -faili bulmadan gelerseniz gözüme görünmeyin!- diye yüzbaşı sıkı sıkı emirler vermişti. [ÖG diye: emirler vermişti; diye: yüzbaşı, o]
- (17) İdris de zaten kaç senedir buralarda serseri serseri dolaşıyor, binbir türlü dalaverelere girip çıkıyordu. [ÖG serseri serseri dolaşıyor; binbir türlü dalaverelere girip çıkıyordu]
- (21) İdris köyde kaldıkça candarmanın ayağı kesilmeyecekti.
- (22) Bunun için candarmalar İdris’i yakalayınca, muhtarla köy bakkalı, İdris’i vakadan bir gün evvel İmamköy tarafına giderken gördüklerini söylediler... [AG candarmanın ayağı kesilmemek: bunun için]
- (23) Bu kadarı yeterdi
- (32) Düşündüğü şey şuydu: (33) İdris dayak yerken, köyü soyduğunu söylemişti [ÖG]

- (56) Dayak kesilmişti (57) İdris'in de o zaman düşündüğü yalnız buydu. [ÖG dayak kesilmişti: düşündüğü yalnız bu]

Değiştirimler

Öykünün dilbilgisel bağlaşıklık çözümlemesi kapsamındaki bir diğer konu “değiştirim”dir. Mevcut öykünün sadeleştirme çalışması yapılırken bağlaşıklık çözümlemesindeki verilere göre uygun değiştirimler gerçekleştirilmiştir. Bu değiştirimler ise “Özgün Metnin Sadeleştirme Uygulaması ve İşlemleri” bölümünde detaylı şekilde gösterilerek verilmektedir.

Bağlaçlar

Çözümleme dâhilindeki bir diğer konu ise bağlaçlardır. Metin içinde geçen bağlaçlar “ekleyici”, “çeliştirici” ve “zamansal” gruplandırılarak verilmektedir. Metinde ekleyici bağlaç olarak “ve”, “de”, “hem” ile “ne... ne...” bağlaçlarının kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra çeliştirici bağlaç olarak sadece “fakat” bağlacının kullanıldığı görülmüştür. Öyküdeki zaman-sınırlama bağlaçlarına ise örnek olarak “(26) Şimdi İmamköyü'ne gidiyorlardı.” tümcesi gösterilebilir.

Dilbilgisel Eylem Zamanları

Metindeki “dilbilgisel eylem zamanları” hem özgün metnin doğal yapını sağlaması hem de metnin yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki hedef düzey (A2) kazanımlarıyla karşılaştırılabilmesi adına önem arz etmektedir. Öyküde geçen “dilbilgisel eylem zamanları” ve “frekans değerleri” (f) aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 1. Öyküde Geçen Dilbilgisel Eylem Zamanları ve Frekans Değerleri

Dilbilgisel Eylem Zamanları	Frekans
Görülen Geçmiş Zaman	34
Duyulan Geçmiş Zaman	1
Geniş Zaman	5
Şimdiki Zaman	4
Gelecek Zaman	7
Şart Kipi	1
Emir Kipi	5
Şimdiki Zamanın Hikâyesi	15
Geniş Zamanın Hikâyesi	2
Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi	5
Gelecek Zamanın Hikâyesi	13

Tablo 1 incelendiğinde öyküde yer alan birleşik zamanların, sadeleştirme için hedeflenen düzey (A2) kazanımlar arasında bulunmadığı görülmektedir. Bunun nedeni ise A2 seviyesinin sonuna kadar öğretimi hedeflenen dilbilgisel kazanımlar sadece basit zamanları içermektedir. Dolayısıyla metin sadeleştirme aşamasında bu durum gözetilerek sadece hedef dil seviyesine uygun zaman kullanımı gerçekleştirilmiştir.

Öykünün İzleği

Öykünün temel izleği, çözümlenmeye sonucunda “İdris'in bayram namazında İmamköy Camii'ni bastığını ve orada namaz kılanları soyduğunu itiraf etmesi” olarak belirlenmiştir. Anlatı, genel olarak bu izlek etrafında gelişmiş olup bununla birlikte “İdris'in candarmalardan dayak yemesi”, “İdris'in Süleyman Ağa'ya iftirası”, “İdris'in pişmanlığı” ve “İdris'in firar girişimi” de alt izleklerdir.

Büyük Ölçekli Yapı Çözümlemesi

Metnin Başlığı

Metin başlığı; okuyucuyu metinden haberdar etmesi, metne karşı merak uyandırması aynı zamanda da metnin iç yapısıyla bağlantılı olması bakımından önem taşımaktadır. “Bir Firar” öyküsünün başlığında geçen “firar” sözcüğü anlatının bir “suç / suçlu” ve “kaçış” serüveni etrafında oluşacağı izlenimi yaratmaktadır. Aynı zamanda taşıdığı anlam yükü olarak “firar” sözcüğü, bir süreç betimlemesi olup bu sürecin “nasıl” ve “ne şekilde olduğu veya olacağı” sözcüğün anlamında sezdirilmemektedir. Bu da okuyucuya anlatıyla ilgili bir ön bilgi verirken bir yandan da merak duygusu uyandırarak metne karşı ilgiyi artırmaktadır. Öykü, suçsuz birinin ölümüne sebep olacak bir iftirayı ve bu iftiraya karşı kişinin çaresiz kalışını konu edinmiştir. Bu açılardan ele alındığında öykü başlığının metinle tutarlı ve bağdaşık olduğu söylenebilir.

Metnin Konusu

Metin, köyün imamı olan babası öldükten sonra kimsesiz kalan ve bazı hatalarından dolayı köylü tarafından da gözden çıkarılmış bir gencin uğradığı bir iftira karşısında çaresiz kalarak bu iftirayı hayatıyla ödediği bir çıkmazı konu edinmektedir. Metnin genelinde insanların bencilliği, duyarsızlığı ve bir insanın haksızlık karşısındaki aciz kalışı görülmektedir. Ayrıca metinde çaresizlik ve bencillik temaları hâkimdir. Anlatı; ana dili Türkçe olan kişiler açısından değerlendirildiğinde oldukça yalın, kısa ve anlaşılır tümcelerden oluşan, yüzey yapıda kolay ama anlamsal açıdan örtük ifadelerin yoğun olduğu bir metindir. Bu durumun yabancı dil olarak Türkçe öğrenicisine göre -A2 düzeyi okuma ve anlama kazanımları göz önüne alındığında- anlama açısından “zor” olduğu söylenebilir. Metnin derin yapısının anlaşılabilirliğini çalışmanın hedefine uygun hale getirme adına tümcelerin yapısının ve sözcük kullanımlarının A2 düzeyine uygun şekilde sadeleştirilmesi yoluna gidilecektir. Ancak bu sadeleştirmenin özellikle metnin konusu, teması ve asıl iletmek istediği ana düşünceden uzaklaşmadan yapılması önem arz etmektedir.

Metnin Amacı

Metnin, yüzeysel bir olay üzerine kurulmuş gibi görünen ancak gerçekte toplumsal derinliği olan bir anlatı olduğu söylenebilir. Bunun nedeni ise metinde yer alan insanın toplumsal yapı içerisindeki bazı durumlar karşısındaki çaresizliğinin ve çaresiz kalan kişideki tepkilerin anlatımının amaçlanmasıdır. Ayrıca öyküde toplumsal yapının örnekleme olarak bir köydeki köylüler ele alınmış ve bunların sistemleri içerisinde herhangi sorunla karşılaşmamak adına masum birini (İdris’i) suçlayabildikleri ve suçlanan kişinin de kurtulmak için aynı şekilde başkasına iftira atma yolunu izlediği bir olay örgüsü bulunmaktadır. Metnin iletisi ise okuyucuya anlatı üzerinden doğrudan verilmemiştir. Özellikle İdris’in kendini kurtarmak için Süleyman Ağa’ya suçu yüklediği tümceden itibaren İdris’in kendi iç sesinin verildiği tümcelerle ana iletiyi verme yoluna gidilmiştir.

Metnin Anahtar Sözcükleri

Sadeleştirme uygulamasında anahtar sözcük özgün yapının korunması adına önemlidir. “Bir Firar” adlı öykünün anahtar kelimeleri; İdris, soygun, köy, köylü, candarma, iftira, dayak, İmamköy, Süleyman Ağa şeklinde sıralanabilir. Dolayısıyla bu anahtar kelimelerin sadeleştirme aşamasında A2 seviyesinde yönelik korunması yoluna gidilmiştir.

Olay ve Durum Örgüsü

Öykünün giriş bölümünü 1 numaralı tümceden 24 numaralı tümceye kadar olan kısımdan oluşturmaktadır. Giriş bölümünün akışı; öykünün kahramanı İdris’in “candarmalar” tarafından yakalanıp dövülmesi, köylünün “candarmayı” köyden uzaklaştırmak için İdris’i suça hedef göstermesi, İdris’in yediği dayaktan korkusuna üzerine atılan suçu kabullenip itiraf etmesi şeklindedir. Metnin bu kısmında köylünün İdris hakkındaki kanaati ve yaşanan durum üzerinden yapılan betimlemelerle öykü kahramanı tanıtılmış; yine yaşanan durum betimlemesi beraberinde köylü, muhtar, “candarma” gibi öykü kişilerinin özellikleri sezdirme yoluyla aktarılmaya çalışılmıştır.

Metnin gelişme bölümünün kapsamına bakıldığında 25 numaralı tümceden 54 numaralı tümceye kadar olan kısım karşılaşılmaktadır. Gelişme bölümü, 49. tümceye kadar belli bir durum alışıyla yol alırken İdris’in kendini kurtarmak için suçu İmamköyü’nün kahvecisi Süleyman Ağa’ya atmasıyla birlikte yön değiştirir. Bu durum olayla birlikte merak duygusunu farklı yönde tetiklemektedir. Ayrıca bu kısımda İdris’in kendiyi iç hesaplaşmasının monologlarla okuyucuya aktarıldığı görülmektedir. Dolayısıyla bu kısımda anlatının iletisi okuyucuya İdris’in vicdanıyla hesaplaşması üzerinden sezdirilmeye çalışılmıştır.

Öykünün sonuç bölümü ise, 55-96 arasındaki tümcelerden oluşmaktadır. Bu kısım, İdris’in kendini kurtarma adına masum birine iftira atmasıyla vicdanı arasında kalmasını konu edinmektedir. Böylece öykünün amacı, sonuç kısmında sezdirme yoluyla okuyucuya “örtük” olarak ifade edilmektedir.

Anlatıcı ve Metin Kişileri

Metinde anlatıcı türü olarak “dış odaklanma anlatıcı türü” kullanılmıştır. Bu metinde de anlatıcının olaylara dışarıdan bir gözlemci gibi katıldığı ve kendini dâhil etmediği görülmektedir. Öykünün anlatıcısı, okuyucuya kahramanlarla ilgili bilgileri o anki gözlemleri üzerine, “(2) İdris ayaklarına basamayacak haldeydi.” örneğindeki gibi aktarmaktadır. Ancak kimi cümlelerde bu anlatıcı modelinin dışına çıkarak yalnızca gözleme dayalı olmayacak bilginin dışında “tanrı bilici modeli”nde olduğu gibi kahramanın geçmişleri ile ilgili bilgi paylaşımında bulunur. Bu duruma “(5) Halbuki böyle bir şeyden haberi bile yoktu...” tümcesi örnek olarak gösterilebilir.

Metin anlatımında “dış odaklanma anlatıcı modeli” kullanıldığında genellikle metin kişileri arasındaki konuşmaların “dedi”, “söyledi”, “diye” şeklinde aktarım yapıldığı görülmektedir. Bu kullanımlar “metnin bağlaç yapısı” incelenirken ele alınmış ve açıklanmıştır.

Metin Kişileri

Metinde yer alan kişiler; *İdris* (İdris, anlatının asıl kişisidir. Anlatı, İdris'in üzerinden oluşturulmuş ve İdris'in yaşadıkları anlatıya konu edilmiştir.), *iki candarma* (İdris'i üzerine isnat edilen suç üzerine onu yakalamakla ve sorgulamakla görevlendirilmiş kişilerdir.), *muhtar* (Anlatının gerçekleştiği köyün muhtarıdır. İdris'i suçlayanlardan biridir. Candarmayı köyden uzaklaştırmak için İdris'i suçun faili gibi gösteren iki kişiden biridir.), *köy bakkalı* (İdris'i candarmaya hedef gösteren diğer anlatı kişisidir.) ve *İmamköy kahvecisi Süleyman Ağa* (Dolaylı olarak anlatıya dâhil olan, İdris'in candarmadan kurtulmak için suçu üstüne atmak istediği kişidir. Süleyman Ağa okuyucuya, İdris'in kendisiyle iç konuşmaları arasından tanıtılmaktadır) şeklindedir.

Zaman

Metin, geçmiş zamanda yaşanan bir durumu konu almakta olup anlatıdaki aktarımlardan yola çıkılarak olaydan yakın bir zaman önce Ramazan ya da Kurban Bayramı olduğu anlaşılmaktadır. Metinde geçmiş zaman hâkim olup kronolojik bir zaman takibi vardır. Zamanda ileri sıçrayışlar olmadığı gibi geriye dönüş de bulunmamaktadır. Ancak nadiren gözleme dayalı bilginin dışında, yakın geçmişten bilgi aktarımı yapıldığı görülmektedir.

Uzam

Araştırma kapsamındaki öyküde “dış uzam” bulunmaktadır. Bu duruma delil olarak ise öykünün süreç boyunca bir köy, köy camii, köy meydanı, köyün etrafındaki fundalık ve o köyün yakınında bulunan İmamköy’de geçmesi gösterilebilir.

Biçem

“Bir Firar” adlı öyküdeki biçem özelliklerinin başında anlatımın yalınlığı gelmekte olup metindeki bu yalınlık, anlatımındaki kısa ve kurallı tümceler sağlanmıştır. Uzun tümceler ise ekleyici, çeliştirici ve zamansal bağlama öğeleriyle oluşturulmuştur. Bağlayıcı unsurlar dışında ulaç ve ortaçlarla birleşik yapıda tümceler de kullanıldığı görülmektedir. Bunların yanı sıra eylemsilerin tüm türlerindeki kullanıma rastlanmakta ve sanatlı söyleyişler bulunmamaktadır ancak birlikte kişi ve durumların anlatımında uzun betimlemeler kullanılmıştır. Betimlemeler genellikle önad ve ad tamlamalarından oluşmaktadır. Metinde sözcük ve sözcük grubu yinelemeler bulunmakta olup “gibi” ilgeciyle oluşturulan sözcük gruplarında yinelemeler yapılmıştır.

Metin, anlatım açısından değerlendirildiğinde kişilerin diyalog ya da monologlarıyla doğrudan aktarımlar yapıldığı görülmektedir. Anlatı zamanı olarak ise fiil çekimlerinde görülen geçmiş zaman kullanılmıştır. Kullanım sıklığı olarak 39 fiil çekiminde “görülen geçmiş zaman” kullanılırken yedi defa “gelecek zaman”, dört defa “şimdiki zaman” ve “geniş zaman”, bir defa ise “duyulan geçmiş zaman” kullanılmıştır. Ayrıca beş kez “emir kipi” ve bir kez “şart kipi”nin yanı sıra 15 kez “şimdiki zamanın hikâyesi”, 13 kez “gelecek zamanın hikâyesi”, beş kez “duyulan geçmiş zamanın hikâyesi” ve iki kez de “geniş zamanın hikâyesi” kullanılmıştır. Metinde doğrudan aktarımlar içinse “dedi” ve “diye” sözcükleri kullanıldığı görülmektedir.

Özgün Metnin Sadeleştirme Uygulaması ve İşlemleri

Bu bölümde çalışmanın ilk aşamasından gerçekleştirilen içerik analizinden elde edilen bulgulara dayalı olarak sadeleştirme uygulaması gerçekleştirilmiştir. Aşağıdaki tabloda süreç metnin özgün hali, metnin sadeleştirmiş hali ve yapılan işlemlerin şeklinde verilmektedir:

Tablo 2. Özgün Metnin Sadeleştirme Uygulaması ve İşlemleri

Özgün Metin	Sadeleştirme	Yapılan İşlem
(1) Bir Firar	Bir Firar	Başlık hem içeriğe hem de hedef düzeye (A2) uygundur.
(2) İki <i>candarma</i> İdris'i aralarına almış götürüyorlardı.	İki <i>jandarma</i> İdris'i götürüyordu.	Ağız özelliği taşıyan sözcük, Standart Türkçedeki karşılığı ile “değiştirme” yapılmıştır.
(3) İdris ayaklarına <i>basamayacak</i> haldeydi.	İdris ayaklarının üzerine <i>basamıyordu</i> .	A2 kazanımlarına uygun olmayan ortaç kullanımlı birleşik tümce, anlam daralması yaratmayacak biçimde düzeyin kazanımlarına uygun basit yapıtlı tümceye dönüştürülmüştür.
(4) Candarmalar çok dövmüşlerdi, fakat seke seke yürümeye çalışıyordu.	<i>Jandarmalar</i> İdris'i çok dövdükleri için seke seke yürüyordu.	Sözcükte “değiştirme” yapılmıştır. Bağlaç kullanımı yerine A2 düzeyi kazanımı, sebep-sonuç ilişkisi kuran “için” ilgeci kullanılmıştır. A2 düzeyi kazanımı “-e...-e” ulaç kullanımı korunmuştur.
(5) Bayram namazında İmamköy Camii'ni bastığını ve orada namaz kılanları soyduğunu en nihayet itiraf etmişti.	İdris, jandarmalara “İmamköy Camii'nde bayram namazı kılar ^{ken} insanları soydum!” dedi.	A2 düzeyine uygun olmayan eylemsilerle kurulan birleşik yapıdaki tümce, öğrencinin düzey kazanımlarına uygun doğrudan aktarımlı tümceye “değiştirme” yapılmıştır. Değiştirme sırasında A2 kazanımı “-ken” ulacı “ekleme” yapılarak kullanılmıştır.
(6) Hâlbuki böyle bir şeyden haberi bile yoktu...	Oysa böyle bir şeyden haberi yoktu...	“Hâlbuki” bağlacı anlam değeri aynı olan Türkçe “oysa” bağlacıyla değiştirilmiştir.

		“Bile” sözcüğü A2 kazanımlarına uygun olmadığı ve tümcede anlam daralması oluşturmadığı için “eksiltme” yapılmıştır.
(7) Ne çare? (8) Dayak bu... (9) Her şeyi söyletir.	Fakat insan çok dayak yiyince her şeyi söylüyor.	7. tümce bir soru tümcesi olmakla birlikte soru anlamı taşımamaktadır. Buradaki görevi artgönderimli olarak 6. tümcedeki duyguyu artırmaktır. 8. Tümcel eksiltile bir tümcedir ve A2 düzey kazanımlarında bulunmamaktadır. 9. tümcede; 8. ve 7. tümcelere artgönderim bulunmamaktadır. Bu nedenle artgönderimin yapıldığı tümcelere “birleştirme” yapılmıştır.
(10) En aşağı yedi sene yiyecekti.	En az yedi sene hapiste kalacaktı.	Tümcedeki “aşağı” sözcüğü TDK resmi sitesindeki Güncel Türkçe Sözlük’te 6. sırada verilen mecaz manasında kullanılmıştır. Bu kullanım A2 kazanımlarına uygun değildir. Uygun olan sözcük karşılığı ile “değiştirme” yapılmıştır. Tümcenin yüklemi mecaz anlamda kullanılmıştır. Yüklem taşıdığı anlama uygun olan sözcük grubuyla “değiştirme” yapılmıştır.
(11) Seke seke yürüyor, ara sıra ayağı bir taşa takılıp sendeledikçe candarmaların birisi koluna yapıştıyordu.	Zor yürüdüğü için ara sıra ayağı taşa takılıp sendeliyordu. Bu yüzden bir jandarma onu kolundan tutuyordu.	Tümce, birden fazla ulacın kullanılmasıyla oluşturulmuş birleşik yapıda bir tümcedir. Bu ulaçlardan A2 kazanımı olan <i>-lp</i> ulacı korunmuş ancak diğer ulaç tümceyi bölme işlemiyle yeni oluşturulan basit yapı tümcenin yüklemi olarak kullanılmıştır. Birleşik yapıdaki tümce biri bağlaçla bağlı tümce, biri de basit yapı bir tümce olmak üzere iki tümceye “bölünmüştür”.
(12) Biraz yürüdüktan sonra kendisine bir de sigara verdiler...	Biraz yürüdüktan sonra İdris’e bir de sigara verdiler.	Tümcedeki artgönderim, sözcüğün aslıyla değiştirilmiştir.
(13) Bunlar da aslında fena adamlar değildi...	Bunlar da kötü adamlar değildi.	Tümcedeki “fena” sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır. Sözcük A2 düzeyine uygun anlam için karşılığındaki başka bir sözcükle “değiştirme” yapılmıştır.
(14) Fakat ne yapsınlar, vazife...	Fakat bu onların göreviydi.	‘vazife’ sözcüğü A2 kazanımlarına uygun olan eşanlamlısıyla değiştirilmiştir. Eksiltile tümce, sözcüğe getirilen ek eylem ile yüklemi ad olan kurallı tümceye tamamlanmıştır. A2 düzeyi kazanımı olan belirtili ad tamlaması kullanılmıştır.
(15) Takibe çıkarken, -faili bulmadan gelerseniz gözüme görünmeyin!- diye yüzbaşı sıkı sıkı emirler vermişti.	Çünkü komutanları jandarmalara “Suçluyu bulmadan geri gelmeyin!” diye emretti.	Tümcede birden fazla ulaç kullanımı bulunmaktadır. Birleşik yapıdaki bu tümcenin içinde doğrudan aktarım da yapılmıştır. Tümcedeki ulaçlarda “eksiltme” yapılmıştır. Doğrudan aktarımdaki sözcük kullanımını da A2 kazanımlarına uygun olan karşılığı ile “değiştirme” yapılarak eksiltmiştir.
(16) Köyü soyan çoktan kırışi kırmış olacağı için, ne yapıp yapıp faili bulmak lazımdı.	Hırsız çok önce kaçmış. Bu nedenle kesinlikle hırsız bulmak gerekiyordu.	Tümce yapı bakımından birleşik, anlamına göre şart tümcesidir. Tümcede birden fazla eylemsi bulunmaktadır. Eylemsiler eksiltilek tümce iki farklı tümceye bölünmüştür. İkinci tümcede “Bu nedenle” sözcük grubuyla artgönderim oluşturulup önceki tümceyle bağlaşıklığı sağlanmış ve “için” ilgecinin tümcedeki görevi bu şekilde karşılanmıştır. Tümcede “kırışi kırmak” deyimi ise, A2 düzeyinin kazanımlarını karşılayacak biçimde “değiştirme” yapılmıştır.
(17) İdris de zaten kaç senedir buralarda serseri serseri dolaşiyor, binbir türlü dalaverelere girip çıkıyordu.	İdris, uzun zamandır köyde yaşıyordu. O, işsizdi ve küçük suçlar işliyordu.	Noktalama işareti kullanımıyla oluşturulan bağlı tümce, iki ayrı tümceye bölünmüş; ikinci tümcedeki “dalaverelere girip çık-” özel kullanımında anlam daralmasına neden olmayacak biçimde, A2 düzeyine uygun “değiştirme” yapılmıştır.
(18) Birkaç kere da sigara kâğıdı ve çakmaktaşı satarken yakalanmıştı.	Jandarmalar, İdris’i birkaç defa da sigara kâğıdı ve çakmaktaşı satarken yakaladı.	Öznesine göre edilgen olan tümce; A2 düzeyine uygun etken tümceye değiştirilmiş, <i>-ken</i> ulacı hedef kazanımlar içinde bulunması sebebiyle korunmuştur.
(19) Asıl mühimi, köylü kendisinden şikâyetçiydi.	En önemli şey, köydeki insanlar İdris’ten şikâyetçiydi.	“Asıl mühimi” A2 düzeyi kazanımlarına göre anlam değerine uygun Türkçe kökenli sözcüklerle değiştirilmiştir. Tümcedeki “köylü” sözcüğü “köydeki insanlar” olarak açık biçimine geri getirilmiştir. ‘Kendi’ adılı yerine kullanıldığı sözcüğün aslıyla değiştirilmiştir.
(20) İlk zamanlarda rahmetli babasının -babası köyün imamıydı- hatırını sayanlar bile onun bu hallerini görünce kaybolmasını istemeye başladılar.	İdris’in babası ölmeden önce köyün imamıydı. Babasına köydeki insanlar saygı duyuyordu ama yaptıklarından sonra İdris’i istemiyorlardı.	20. tümcede kullanılan eylemsiler eksiltilemiş ve uzun olan tümce ikiye bölünmüştür. A2 kazanımlarına göre <i>-mAdAn</i> ulacı, <i>-Dan</i> sonra belirteci ve ama “çeliştirici” bağlacı kullanılmıştır
(21) İdris köyde kaldıkça candarmannın ayağı kesilmeyecekti.	İdris orada kaldıkça jandarmalar köye sürekli gelecekti.	Tümcedeki özel kullanım için temel anlamlarında kullanılan sözcüklerle anlam değeri korunarak değiştirme işlemi yapılmıştır.
(22) Bunun için candarmalar İdris’i yakalayınca, muhtarla köy bakkalı, İdris’i vakadan bir gün evvel	Jandarmalar İdris’i yakaladı ve muhtar ile bakkal jandarmalara	Ulaçlarla birleştirilen tümce “ekleyici” bağlama unsuru kullanılarak basit yapıda iki tümceye bölünmüştür.

İmamköy tarafına <i>giderken gördüklerini</i> söylediler...	“İdris dün İmamköy’ün çevresindeydi.” dediler.	Ekleyici unsur olan “ve”den sonraki tümceye denk gelen ulaçlarla yapılan “ <i>dolaylı aktarım</i> ” A2 düzeyine uygun olarak doğrudan aktarıma çevrilmiştir.
(23) Bu kadarı yeterdi	Bu bilgi yeterdi.	Daha somut bir ön ad tamlaması için sözcük değiştirilmiştir.
(24) Üst tarafını candarmalar söylediler...	Jadarmalar inandı ve İdris’i çok dövdüler. İdris de “Ben yaptım!” dedi ve olayı anlattı.	24. tümcede öngönderim, 25. tümcede dolaylı anlatım yapılmıştır. 24.Tümcedeki öngönderim çözülmüştür.
(25) İdris İmamköy Camii’ni bayram namazında nasıl <i>soyduğunu</i> anlattı...	Şimdi İmamköyü’ne gidiyorlardı.	Tümce aynen korunmuştur.
(26) Şimdi İmamköyü’ne gidiyorlardı.	Şimdi İmamköyü’ne gidiyorlardı.	Noktalama işareti ile bağlanan tümce bölünmüş. İkinci tümcedeki soyut ifade A2 düzeyine uygun karşılığı ile değiştirilmiştir. 27. Tümcede “ne... ne...” ekleyici bağlacı ve “ye-” fiili mecaz anlamıyla ortaç olarak kullanılmıştır. Bu tümcede A2 düzeyi kazanımı olarak “ne... ne...” “ekleyici” bağlacı yerine ‘Fakat’ çeliştirici’ ve ‘veya’ değiştirici bağlacı kullanılmıştır. Mecaz anlamda kullanılan eylemsiler eksiltilmiştir.
(27) İdris düşünüyordu; <i>adamakıllı</i> dalmıştı.	İdris düşünüyordu. <i>Çok</i> düşünüyordu. Fakat dayacağı veya cezayı düşünmüyordu.	29. ve 30. tümceler ekleyici “ve” bağlacı ile bağlanmıştır. 29. tümcede, ‘yineleme’ yapılan ön ad tamlamaları, ‘sadece’ ilgeciyle değiştirilmiş; 30. tümcedeki deyim, temel ve yan anlamlı sözcüklerle değiştirilmiştir.
(28) Bu dakikada aklında ne <i>yediği</i> dayak ne de <i>yiyeceği</i> yedi sene vardı.	O an aklında sadece bir düşünce vardı ve bu düşünce çok kötüydü.	29. ve 30. tümceler ekleyici “ve” bağlacı ile bağlanmıştır. 29. tümcede, ‘yineleme’ yapılan ön ad tamlamaları, ‘sadece’ ilgeciyle değiştirilmiş; 30. tümcedeki deyim, temel ve yan anlamlı sözcüklerle değiştirilmiştir.
(29) Onun zihnini büsbütün başka bir şey, başka bir düşünce dolduruyordu.	İdris çok akıllı değildi. Onun sorunu çok büyüktü. Bu yüzden problemi için çözüm düşündü ama bulamadı.	Eylemsilerle kurulan uzun ön ad tamlamaları eksiltilmiştir. Uzun olan sıralı tümce, dört basit yapılı tümceye bölünmüştür.
(30) Bu düşünce ona dayaktan ve hapisten daha acı geliyordu.	Düşündüğü şey şuydu:	Tümce aynen korunmuştur.
(31) Fazla <i>işlemeye alışmamış olan</i> kafası bir çare arıyor, bulamıyor, sıkıntısını, dışarıya <i>fırlayan</i> gözlerinde, yüzünün birbirine <i>karışan</i> sinirlerinde gösteriyordu.	Jandarmalar İdris’i döverken korktuğu için “Ben yaptım!” dedi.	34 ve 35. tümcelerde 33. tümceye argönderim yapılmıştır. Bu bağdaşıklıkla yararlanılarak üç tümce A2 kazanımlarına göre birleştirilmiştir.
(32) <i>Düşündüğü</i> şey şuydu:	Bunun için paraların ve gümüş saatin yerini söylemesi gerekiyordu.	Tümcenin yüklemi A2 kazanımlarına uygun bir sözcükle değiştirilmiş; dolaylı anlatım eksiltilmiştir.
(33) İdris dayak yerken, köyü <i>soyduğunu</i> söylemişti	Ama para yoktu, gümüş saat yoktu ve soygun da yoktu	37, 38 ve 39. tümceler birleştirilmiştir. Aynı bağlamı verebilmek için yüklem tekrarı ile yineleme yapılmıştır.
(34) İş bu kadarla bitmiyordu	Fakat jandarmalara bir şey söylemek gerekiyordu.	40. Tümcenin öznesi eksiktir. Bu yüzden tümceye özne eklenmiştir.
(35) Deliller de lazımdı	Jandarmalar İdris’i sopa, dipçik ve tekmeyle sürekli dövüyordu. Bu yüzden İdris çok canı acıyordu.	Cünle bölündü. “i+1” kazanım olarak “canı acıyor” anlaşılır girdi olarak eklendi.
(36) Bunun için paraları ve gümüş saatleri nereye <i>koyduğunu söylemek</i> icap ediyordu.	Ama ne söyleyeceğini bilmiyordu. Çünkü söyleyecek bir şey yoktu!	42. tümcede geçen özel kullanım A2 kazanımlarında bulunmadığı için
(37) Ne parası?	“İmamköyü’nü ben soydum!” <i>diyecekti ama</i> paraları ve gümüş saatleri veremeyecekti.	43. ve 44. tümceler birleştirilmiştir.
(38) Ne gümüş saati...	-	Cümle Çıkarılmıştır.
(39) Hatta ne soygunu?.	Jandarmalar değnekler, tekmeler, dipçiklerle sürekli vuruyorlardı.	Tümcenin yüklemi ve belirteci A2 düzeyine göre değiştirilmiştir.
(40) Fakat <i>söylemek</i> lazımdı...	Bayılacak kadar kötü hissediyordu.	47 ve 48. Tümceler birleştirilmiştir.
(41) Sopa, dipçik ve tekme dayanılır gibi değildi.	Elini yavaşça kaldırdı:	Sözcük gerçek anlamda kullanılan bir sözcükle değiştirilmiştir.
(42) Beyni kafasından <i>fırlayacak</i> gibi oluyordu: Ne söyleyin?	“Tamam! Söyleyeceğim!” dedi.	Ağız özelliği standart Türkçe kullanımına uygun biçimde değiştirilmiştir.
(43) -İmamköyü’nü ben soydum!- demek kolay...	Sonra jandarmalar durdular, bir daha İdris’e vurmadılar.	Tümcenin dolaylı tümleş eksikliği giderilmiş a2ye uygun kazanımlar eklenmiştir.
(44) Fakat paralarla gümüş saatleri meydana çıkarmak zor...	Yüzüne biraz su döktüler.	Sözcük değiştirilmiştir.
(45) Hem çok zor...	Bir sigara verdiler.	Tümce korunmuştur.
(46) Değnekler, tekmeler, dipçikler <i>kalkıp</i> iniyordu	O an İdris, ilk düşündüğü ismi söyledi.	Tümcedeki önad tamlamasında yapılan anlatım bozukluğu giderilmiştir.
(47) <i>Bayılacak</i> gibi oldu		
(48) Gözleri karardı.		
(49) Elini hafifçe kaldırdı:		
(50) -Diyivereceğim!- dedi.		
(51) Candarmalar bıraktılar		
(52) Yüzüne su serptiler		
(53) Bir sigara verdiler		
(54) O zaman İdris ilk aklına gelen ismi söyledi:		

(55) -Paralar İmamköyü'nde kahveci Süleyman Ağa'da!- dedi.	"Paralar İmamköyü'nde kahveci Süleyman Ağa'da!" dedi.	Tümce aynen korunmuştur.
(56) Dayak kesilmişti.	Jandarmalar İdris'i dövmeyi bıraktı.	Tümce A2 düzeyine uygun değiştirilmiştir.
(57) İdris'in de o zaman düşündüğü yalnız buydu.	İdris'de bunu istiyordu.	A2 düzeyine uygun adil kullanılmıştır.
(58) Fakat İmamköyü'ne doğru yola çıkınca büsbütün başka şeyler düşünmeye başladı.	Jandarmalar ve İdris İmamköyü'ne doğru yola çıktılar. O zaman İdris başka şeyler düşünmeye başladı.	Birleşik yapıdaki uzun tümce iki tümceye bölünmüştür.
(59) -Yandı garip Süleyman Ağa!- dedi	"Zavallı Süleyman Ağa! Onu da dövecekler!" dedi.	Doğrudan aktarımdaki sözcükler A2 düzeyine uygun karşılıklarıyla değiştirildi.
(60) Süleyman Ağa, kendi köyünde olsun, İmamköyü'nde olsun, ona hala yardım eden bir tek kişiydi.	Süleyman Ağa, İdris'e her zaman yardım ederdi. Ona, sadece Süleyman Ağa yardım ederdi.	"de...de" bağlacıyla oluşturulan tümce iki farklı tümceye bölünmüştür.
(61) Kahvesinde yatacak yer verir, ona nasihat falan ederdi.	İdris bazen Süleyman Ağa'nın kahvesinde kalırdı ve Süleyman Ağa ona öğütler verirdi.	Noktalama işaretiyle bağlanan tümce, "ve" ekleyici bağlacıyla bağlanmıştır.
(62) Nereden aklına evvela bu zavallının ismi gelmişti?..	Neden aklına önce onun ismi geldi?	Tümcedeki sözcükler A2 düzeyi kazanımlarına göre değiştirilmiştir.
(63) Şimdi candarmalar, hiçbir şeyden haberi olmayan ihtiyarı yatacaklar ve döveceklerdi.	Süleyman Ağa hiçbir şey bilmiyordu. Fakat şimdi jandarmalar habersiz ve suçsuz ihtiyarı döveceklerdi.	Tümcede ön ad tamlamalarından oluşan uzun betimleme eksiltilmiştir. Bulunmama/yokluk eki +s/z, kazanımına uygun sözcük kullanılmıştır.
(64) Gebertinceye kadar döveceklerdi.	Ona çok vuracaklardı.	A2 kazanımına ait olmayan mecaz kullanımı değiştirilmiştir.
(65) Süleyman Ağa: -Bilmiyorum!- diyecek, binbir türlü yemin edecek, fakat dayağı yiyecekti.	Süleyman Ağa "Bilmiyorum!" diyecek, çok yemin edecekti. Ama jandarmalar onu döveceklerdi.	A2 kazanımına ait olmayan mecaz kullanımları değiştirilmiştir.
(66) Titrek sesiyle yalvaracak, anlatmak isteyecek, kıvrım kıvrım kıvrıncak, fakat dayağı yiyecekti.	Titrek sesiyle yalvaracak, anlatmak isteyecek, çok uğraşacak, ama yine de onu döveceklerdi.	A2 kazanımına ait olmayan mecaz kullanımları değiştirilmiştir.
(67) Ak sakallı ihtiyarın, sakallarından yaşlar akararak ağladığını görür gibi oldu.	İdris, ak sakallı ihtiyarı ağıyor gibi düşündü.	Ardı ardına kullanılan ulaçlar A2 kazanımlarına uygun olarak eksiltildi.
(68) İhtiyarın iki kat olmuş beline tekmelerin, dipçiklerin indiğini görür gibi oldu.	Süleyman Ağa'nın yaşlı vücuduna sürekli dipçikle vuruyorlar gibi hayal etti.	Tümcedeki özel kullanıma sahip ifade temel anlamında kullanılan sözcüklerle değiştirildi.
(69) Beyaz, gür kaşların altında, feri kaçıp dışarı fırlayan iki gözün kendisine dikildiğini, -beğendin mi ettiğini, İdris!- demek isteyerek baktığını görür gibi oldu.	Hayalinde Süleyman Ağa ona yaşlı gözleriyle bakıyor ve "Neden bunu yaptın?" diye kızıyordu.	İçinde doğrudan aktarımın da bulunduğu girişlik birleşik tümce, basit yapıda iki tümceye bölündü; "ve" bağlacıyla bağlandı.
(70) Beline tekrar bir dipçik yemiş gibi inledi.	İdris böyle düşünürken jandarma beline tekrar vurmuş gibi acı hissetti ve inledi.	Tümce eksik olan özne ve belirteç tümleci yönünden tamamlandı. A2 düzeyine uygun bir özel kullanım kazandırıldı.
(71) Candarmaların biri ona yandan bir göz attı...	Bir jandarma İdris'in sesini duydu ve ona doğru baktı.	Belirtili ad tamlaması ön ad tamlamasına değiştirildi. A2 kazanımlarından "-A doğru" kullanıldı.
(72) Sonra bir sigara daha çıkarıp verdi...	Sonra bir sigara daha çıkarıp verdi.	Tümce aynen korunmuştur.
(73) İdris sigarayı göbeğinin üzerinde sallanan kelepçeli elleriyle yakalayarak ağızına götürdü.	İdris'in ellerinde kelepçe vardı. Kelepçeli elleri göbeğinin üzerindeydi. Sigarayı göbeğinin üzerinden kelepçeli elleriyle tutarak ağızına götürdü.	Ön ad tamlamalarında oluşan uzun betimlemeli tümce; 3 farklı tümceye bölündü.
(74) Sıkı sıkı bir iki nefes çekti.	Birkaç defa sigaradan içti.	A2 kazanımlarında bulunmayan sözcük ve özel kullanımlar değiştirildi.
(75) Beş on adım daha gittiler...	Biraz daha yürüdüler.	75. tümcede kullanılan sözcükler A2 kazanımlarına uygun olanlarla değiştirildi.
(76) Sigara, İdris'in ağızından düştü...	Sigara, İdris'in ağızından düştü.	Tümce aynen korunmuştur.
(77) A-ah... Bunu yapamayacaktı...	Ah! İdris Süleyman Ağa'ya bu kötülüğü yapamayacaktı.	Tümcenin eksik olan öğeleri tamamlandı.

(78) Karşıdan İmamköy görünmüştü...	İmamköyü karşıda görünmeye başladı.	Yer Tümleci ile öznenin yeri değiştirildi ve yüklem anlamını belirginleştirildi.
(79) Evvela bir iki uyuz ağaç, sonra birkaç kerpiç ev...	Önce birkaç çirkin ağaç, sonra birkaç kerpiç ev gördüler.	Eksiltili tümceler kurallı tümce olarak tamamlandı.
(80) Beş on çıplak çocuk...	Birkaç fakir çocuk.	Mecaz olarak kullanılan sözcük temel anlamda kullanılan sözcükle değiştirildi.
(81) Yüz adım daha...	Biraz daha yürüyüp köye gelecekler ve Süleyman Ağa'yı göreceklerdi.	Eksiltili tümce eksik öğeleri tamamlanarak kurallı tümceye dönüştürüldü.
(82) Sonra köye geleceklerdi...	Sonra köye geleceklerdi...	Tümceler aynen korundu.
(83) Ve Süleyman Ağa.	Ve Süleyman Ağa.	
(84) İdris etrafına bir bakındı...	İdris etrafına baktı.	Edilgen yapıdaki fiil çatısı etken çatılı fiil olarak değiştirildi.
(85) Şosenin sağ tarafı fundalıktı.	Yolun yanında küçük bir orman vardı.	A2 düzeyine uygun olmayan sözcükler değiştirildi.
(86) Candarmalara baktı: Silahları ellerinde gidiyorlardı.	Jandarmalara baktı. Onlar ellerinde silahlarıyla yürüyorlardı.	Ağız özelliğinde olan sözcük Standart Türkçe kullanımına değiştirildi. İkinci tümcenin eksik öğeleri tamamlandı.
(87) Bir sıçradı, hendeğin öbür tarafına atladı, düştü, tekrar <i>kalkarak</i> fundalıkta <i>koşmaya</i> başladı fakat.	Birden sıçradı, hendeğin karşısına atladı, yere düştü, tekrar <i>kalkarak</i> ormanda <i>koşmaya</i> başladı.	Tümcede kullanılan belirteç A2 düzeyine uygun değiştirildi.
(88) Candarmalar -şırarak- diye mekanizmaları <i>açıp</i> kapadılar, ondan sonra iki tok ses... Havada kısa ve keskin bir vınlama oldu, İdris <i>olduğu</i> yere yıkıldı.	Ama jandarmalar silahlarını hazırladılar. Sonra havada iki yüksek ses duyuldu... Ve İdris yere yıkıldı.	Birleşik yapıda ve eksiltili olan tümce basit yapıda 3 tümceye bölündü.
(89) Candarmalar yanına koştu.	Jandarmalar İdris'in yanına doğru koştu.	Tamlayanı düşmüş belirtili ad tamlamasının eksikliği tamamlandı.
(90) Ağzından ince bir çizgi halinde kan geliyordu.	İdris'in ağzından çizgi gibi ince kan akıyordu	Tamlayanı düşmüş belirtili ad tamlamasının eksikliği tamamlandı. A2 kazanımı gibi karşılaştırma ilgeci kullanıldı.
(91) Gözlerini açtı: -Süleyman Ağa'nın bir şeyden haberi yok...- dedi:	Gözlerini açtı: "Süleyman Ağa'nın bir şeyden haberi yok, O, suçsuz!" dedi	Açıklayıcı bir tümce eklendi.
(92) Başı yana düştü.	Başı yana doğru eğildi.	A2 kazanımı -A doğru kullanıldı. Gerçek anlamlı yüklemle değiştirildi.
(93) Ağzından tekrar ve çok kan geldi.	Ağzından tekrar ve çok kan geldi	Tümce aynen korunmuştur.
(94) Tekrar gözlerini <i>açarak</i> : - Benim de...- dedi.	Tekrar gözlerini <i>açtı</i> ve "Benim de suçum yok!" dedi.	Tümceden ulaç eksiltildi, "ve" ekleyici bağlacı kullanılarak doğrudan aktarım yapıldı. Eksiltili olan tümce tamamlandı.
(95) Gözlerini bir daha kapayamadan hafifçe gerildi.	Gözlerini bir daha kapatamadan öldü.	Tümce aynen korundu.
(96) <i>Olduğu</i> yerde dimdik kaldı.	Öylece kaldı.	A2 kazanımına göre tümce değiştirildi.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metin kullanımı ileri dil düzeyinde kullanılabilen, ancak temel ve orta dil seviyesi için dil düzeyine göre okuma-anlama sorunları oluşturabilmektedir. Bu sorunun çözümü olarak görülen metin sadeleştirilme ise genellikle cümle kısaltma, kelime ekleme / çıkarma / değiştirme gibi "yüzeysel" şekilde gerçekleştirilmektedir. Kiraz (2018) çalışmasında metinlerdeki sadeleştirilenin sözcüksel ve sözdizimsel biçimde yapılarak sözcüksel sadeleştirmede yalınlaştırmada az bilinen sözcüklerin tümceden atılması ve yaygın kullanılan sözcüklerin eklenmesiyle yapıldığını; sözdizimsel sadeleştirilenin ise sıralı ve bağlı tümceleri bölerek iki ayrı tümce haline getirme suretiyle yapıldığını ifade etmiştir. Ancak bu şekilde öğrenici, metindeki özgünlüğün, edebi zevkin ve metnin oluşturduğu merak duygusunun yitilmesiyle karşı karşıya kalınmaktadır. Oysaki "Epistemik merak daha fazla öğrenmekle veya bazı bilgileri elde etmeyi çok istemekle yakından ilgilidir. Doğası gereği daha bilişeldir ve daha çok deneyimden hareketle düşünmek ile ilgilidir." (Altun, 2018, s. 261). Aktan (2019) ve Aksu (2023) da çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan metinlerin dil bilgisi kuralları, söz varlığı açısından seviyeye uygun olmasının yanı sıra Türk kültürel değerlerini, tarihini, örf, adet ve geleneklerini tanıtıcı nitelikte olması gerektiğinden söz etmektedir. Dolayısıyla bu durum özgün metinlerin derin yapısındaki iletleri korumakla mümkün olabilir.

Buradan hareketle mevcut çalışma kapsamında metindilbilimsel yaklaşımla özgün bir metin sadeleştirilmesi gerçekleştirilmiştir. Metindilbilimsel yaklaşımın tercih edilmesindeki neden ise sadeleştirme çalışmalarında yaşanan metnin özgünlüğündeki kaybın önüne geçmek ve sistematik bir sadeleştirme önerisi getirebilmektir. Bu kapsamda Türk edebiyatından bir metin seçilmiş olup bu metin öncelikle metnin küçük ölçekli yapısı dâhilinde bağlaşıklığı sağlayan "yineleme", "eşdizimlilik", "gönderim (artgönderim, öngönderim)", "değiştirim", "eksilti", "bağlaçlar", "koşutluk", "örgeler ve izlek", "sezdirimler ve çıkarsamalar", "dilbilgisel eylem zamanları" alt başlıkları ile ele alınmış; sonrasında

ise metnin büyük ölçekli yapısı kapsamında bağdaşıklığı sağlayan “metnin başlığı”, “metnin konusu”, “metnin amacı”, “metnin anahtar sözcükleri”, “olay ve durum örgüsü”, “anlatıcı ve metin kişileri”, “zaman”, “uzam (mekân)”, “kesitleme”, “anlatının oluşumu” ve “biçem” alt başlıklarıyla ele alınmıştır. Ayrıca sadeleştirme çalışmasında dil düzeyi için Common European Framework of Reference for Languages (Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni) referans olarak alınmıştır.

Sonuç olarak belirlenen ölçütler çerçevesinde öykü, önce çözümlenmiş sonra hedef dil düzeyine (A2) yönelik sadeleştirilmiştir. İki ana bölümden oluşan bu sadeleştirme işlemi detaylı olarak verilerek sadeleştirme için bir metnin özgünlüğü, iletisi, verdiği edebi zevk gibi unsurları kaybetmeden hangi aşamaların gerçekleştirildiği verilmeye çalışılmıştır. Buradan hareketle metindilbilime dayalı sadeleştirme çalışmalarının dil öğretiminde yer alan kültür aktarımı hedefine ulaşabilme adına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda uzman ve öğreticilerin farklı metinler üzerindeki sadeleştirmelerde izleyebilecekleri bir prosedür oluşturması açısından da önem arz ettiği düşünülmektedir. Ancak bu çalışmaların zaman alan uygulamalar olması, dil bilim temelinde bilgiye ihtiyaç duyulmasından dolayı dil öğretimi uzmanları tarafından bir ekip çalışması halinde yapılması önerilmektedir. Bu şekilde standartlaşmış bir uygulama sonunda elde edilen metinler yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanı ve bu alanda faaliyet gösteren öğreticilerin kullanımına sunulabilir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sunmuşlardır.

Destek ve Teşekkür

Yazarlar çalışma için herhangi bir finansal destek almamışlardır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çalışmada herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını beyan etmişlerdir.

Kaynakça / References

- Ahmet, S. (2021). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" hikâyesinin B1 seviyesine uyarlama çalışması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Aksu, H. (2023). *Uluslararası öğrencilere Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi için B1 düzeyinde metin uyarlama: "Ömer Seyfettin-Gizli Mabet" örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Aktan, F. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Halide Edip Adıvar'ın Himmet Çocuk Hikâyesinin B1-B2 düzeyinde sadeleştirilmesi ve etkinlik hazırlanması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Altun, A. (2018). İlkokul ve ortaokulda tarihi karakterlere yönelik merakın yörüngesi ve tarih merakının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 43(193), 259-288.
- Arslan, M. (2012). Tarihi süreçte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi-öğrenimi çalışmaları. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 167-188.
- Aşçı, Y. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öykü: B2 düzeyinde okuma ve yazma becerisi geliştirme* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Aydın, İ. & Torusdağ, G. (2014). Türkçe öğretimi çerçevesinde yazınsal bir metin çözümleme örneği olarak Refik Halit Karay'ın Garip Bir Hediye'si. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(4), 109-134.
- Aytaç, G. (1995). *Edebiyat üzerine, Littera edebiyat yazıları*. Ankara: Ürün Yayınları.
- Bakan, H. (2012). *Yabancılara Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde bir sadeleştirme denemesi: Sait Faik Abasıyanık, "Meserret Oteli"* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi SBE. Ankara.
- Bölükbaş, F. (2012). Usage of text linguistics methods in teaching turkish as a foreign language. *The Szeged Conference, Proceedings of the 15th International Conference on Turkish Linguistics held on August 20-22, 2010 in Szeged*, 133-142.
- De Beaugrande, R. A. & Dressler, W. U. (1981). *Introduction to Text Linguistics*. London and New York: Longman.

- Durmuş, M. (2013). İkinci/yabancı dil öğretiminde özgün ve değiştirilmiş dilsel girdi üzerine. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8*(1), 1291-1306.
- Durmuş, M. (2013). Metin değiştirimin dilbilimsel süreçleri üzerine. *International Journal of Social Science*, 6(4), s. 391-408.
- Er, Biçer & Bozkırlı (2012). Yabancılar Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların ilgili alanyazını ışığında değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(2), 51-69.
- Eroğlu, S. (2015). *Metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" hikâyesinin yabancılar Türkçe öğretimi için sadeleştirme denemesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ghaffari, R. (2020). *Yabancılar Türkçe öğretiminde dil yeterliliklerine uygun edebî metin uyarlama* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Gökcan, M. & Çobanoğlu Aktan, D. (2018). Investigation of the variables related to TEOG English achievement using Language Acquisition Theory of Krashen. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 8(3), 531- 566.
- Gür, Ç. (2024). *Mavisel Yener'in "Tırtıl Teyze" öyküsünün Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi A2 düzeyine uyarlanması, okuma hızı ve kavranabilirliği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Halliday, M. A. K. & Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. London: Longman.
- İşeri, K. (1998). Okuma ediminin eğitimsel işlevi. *Dil Dergisi*. (70), 5-18.
- Kabaklı, A. (2004). *Türk edebiyatı III*. İstanbul Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları: İstanbul.
- Kaymaz, Z. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uygun sadeleştirme çalışması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Kiraz, E. (2018). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan metinlerde sözdizimsel yalınlaştırmanın okuma hızı ve kavrama düzeyine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Korkut, E. (2016). Metin dilbilimi ve dil öğretimi. E. Korkut ve İ. Onursal Ayırır (Ed.), *Dil Bilimleri ve Dil Öğretimi* (ss. 173-202). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Kutlu, A. (2015). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uyarlanması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- MEB. (2013). *Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi öğrenim, öğretim ve değerlendirme (çev.)*. TELC: Frankfurt / Main.
- Özcan, E. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin seçimi: Yeni Hitit B1 düzeyi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Özdemir, E. (2007). *Yazınsal türler*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Özmen, C. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirim teknikleriyle öykülerin yeniden oluşturulması* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Polat, T. (1993). Yazınsal metinler ve yabancı dil olarak Almanca öğretimi. *İÜ Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, (8), 181-189.
- Saban, A. (2009). Çoklu zekâ kuramı ile ilgili Türkçe çalışmaların içerik analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 9(2), 833-876.
- Şimşek, P. (2017). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde temel materyaller: okuma metinleri ve okuma kitapları. *UTEB*, 5(8), 211-225.
- Yaşar, S. A. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde metin uyarlama ve Memduh Şevket Esendal'in Pazarlık Hikâyesinin A2 seviyesine göre uyarlanması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Zorlu, E. (2022). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in Miras ve Gizli Mabet Adlı Hikâyelerinin A1-A2 seviyelerine uyarlanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.